

Eesti Keskkonnaühenduste Koda

Hr Urmas Kirtsile, Põllumajandus- ja Toiduameti peadirektorile

Koopia: Keskkonnaministeerium, Keskkonnaamet, Riigimetsamajandamise Keskus

Meie: 20.04.2023 nr 1-5/23/5772

Kuivendusprojektide menetlemise praktikast ja kuivenduse keskkonnamõju hindamisest

Pöördume taas teie poole seoses kuivendustööde keskkonnamõtjude hindamise ja arvestamise vajadusega. Oma eelmises samateemalises, 28.06.2022 saadetud kirjas nr 1-2/22/5454 viitasime Vilumäe metsakuivenduse projektiga seotud kohtulahendile, seekord tahame esile tuua Kõrveveski maaparandusehitise rekonstrueerimiseks antud ehitusloa tühistamise Tallinna Halduskohtu poolt 23.02.2023. Kui Vilumäe juhtumi puhul oli formaalselt küsimus Keskkonnaameti nõusoleku puudumises, siis Kõrveveskit puudutav kohtuotsus toob esile PTA praeguse praktika ekslikkuse kuivenduse keskkonnamõtjude käsitlemisel ning KMH ja Natura hindamiste algatamise vajaduse üle otsustamisel. **Kohus kinnitas, et leevendavad meetmed saab välja töötada ja nendega arvestada üksnes keskkonnamõtjude hindamise ja Natura hindamise etapis, mitte aga eelhindamise etapis, nagu seda praegu tehakse.**

Eesti Ornitoloogiaühing (EOÜ) kaebas kohtusse PTA 03.06.2022 otsuse anda RMK-le ehitusloa Kõrveveski maaparandusehitise rekonstrueerimiseks ning PTA 10.08.2022 vaideotsuse jätta ehitusloa tühistamata. Nimelt oli PTA andnud ehitusloa välja ilma keskkonnamõtjude hindamist algatamata ning Natura hindamist läbi viimata, kuigi kuivendatav ala piirneb Põhja-Kõrvemaa looduskaitseala Kivijärve sihtkaitsevööndiga, kus üheks kaitstavaks elupaigaks on siirdesoo- ja rabametsad (Natura 2000 elupaik 91D0*) ning üheks kaitstavaks liigiks on metsis (EL linnudirektiivi I lisas nimetatud liik). Nii siirdesoo- ja rabametsad kui metsis on kuivenduse suhtes tundlikud. PTA jättis siiski KMH algatamata ning langetas keskkonnamõtjude eelhindamise raames kavandatud leevendavaid meetmeid arvestades otsuse, et kuivendamine neid väärtusi negatiivselt ei mõjuta.

Nagu EOÜ oma kaebuses viitas ning Tallinna Halduskohus oma otsusega kinnitas, ei tohi eelhindamise etapis arvestada mõju koos leevendavate meetmetega. **KMH läbiviimise ja Natura hindamise vajalikkuse üle otsustamise aluseks saab eelhindamise etapis olla ainult objektiivne tõendatav hinnang mõju esinemise või välistatuse osas, ilma leevendavaid meetmeid kavandamata ega arvestamata.** Kui hindamisvajaduse üle otsustades võetakse arvesse meetmeid, mille eesmärk on vältida või vähendada projekti kahjulikku mõju alale, viitab see sellele, et oluline mõju on tõenäoline. Järelikult tuleb hindamine korraldada. Selle põhimõtte tõi välja ka Riigikohus Rail Balticu kaasuses, toetudes Euroopa Kohtu seisukohale.

Märkame kahjutundega, et arusaam leevendavate meetmete väljatöötamise ja nendega arvestamise protsessist on ekslik ka Keskkonnaministeeriumis. Oma EKO-le 31.03.2023 saadetud kirjas nr 15-3/23/476-4, mis käsitleb RMK lähiaastate kuivendamisplaane, nendib ministeerium muuhulgas:

“Küll aga tuleb taristu rajamisel vajadusel teha kaasnevate mõjude eelhindang ja näha ette leevendavad meetmed.”

Sellest sõnastusest nähtub selgelt, et ka Keskkonnaministeerium näeb leevendavate meetmete väljatöötamist keskkonnamõju eelhindangu osana, mida see aga eelpool toodud põhjendustel olla ei tohiks. Teeme järelduse, et vastav arusaam ja praktika vajavad korrigeerimist lisaks PTA-le ka Keskkonnaministeeriumi ning selle allasutuseks oleva Keskkonnaameti tasandil.

Toome siinkohal positiivse näitena esile Kikeperas kujunenud lahenduse, kus RMK võttis tagasi Kanaküla ja Riimaru maaparandussüsteemi rekonstrueerimise projekti, milles kavandatud tegevused ulatusid ka Kikepera looduskaitsealale. Siiski oli tekkinud olukord kurioosne – plaanid olid kõigi vastutavate ametkondade poolt kooskõlastatud, ehkki RMK poolt teostatud keskkonnamõju analüüsis olid määratletud ohud ja leevendusmeetmed erinevatele looduskaitsealadele väärtustele, sh Natura väärtustele. KMHD ega eelhindangut läbi ei olnud viidud. PTA poolt 11.04.2023 edastatud teabe kohaselt on objekti ehitusluba menetlemisel.

Palume PTA-lt ülevaadet, kas ja kuidas on Kõrveveski kohtulahendi põhjal kavas muuta senist praktikat KMH ja Natura hindamise vajalikkuse üle otsustamisel ning kuivendamise keskkonnamõjuga arvestamisel. Palume hoida meid kursis juhtumitega, kus on jõutud otsusele viia läbi Natura hindamine.

Samuti palume ülevaadet PTA-lt, millised on edasised plaanid Kõrveveski ning Kanaküla ja Riimaru maaparandusehitiste rekonstrueerimisega. Palume võimalust tutvuda Kanaküla ja Riimaru projekti KMH eelhindanguga.

Lugupidamisega

Maia-Liisa Anton

Eesti Keskkonnaühenduste Koja koordinaator

/allkirjastatud digitaalselt/